

VYBRANÉ OTÁZKY

VZTAHU VEŘEJNÉ SPRÁVY A SOUDNICTVÍ, SPRÁVNÍHO ŘÁDU A SOUDNÍHO ŘÁDU SPRÁVNÍHO

březen 2019

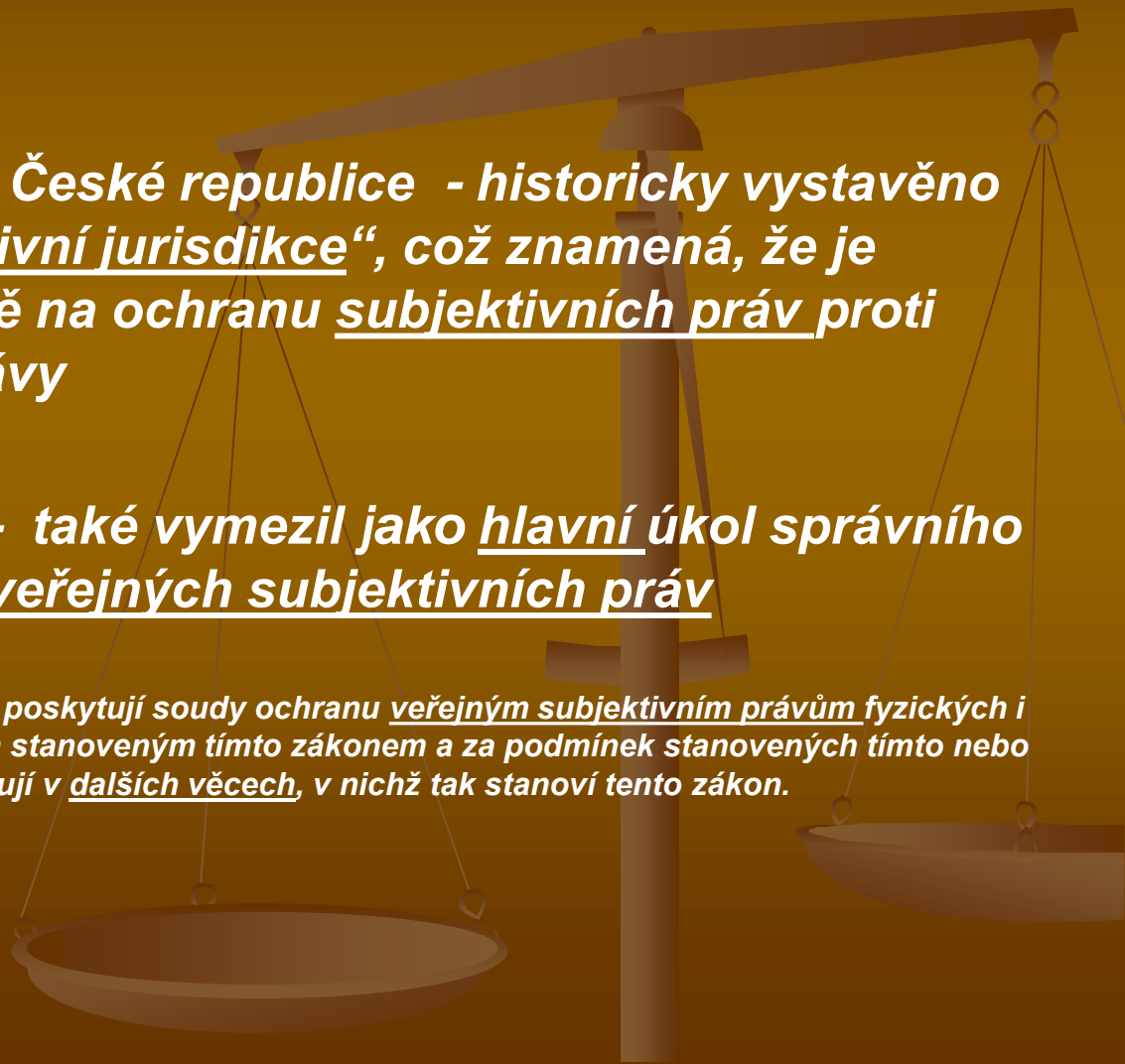
© *petr průcha*

SOUVZTAŽNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY A SOUDNICTVÍ

- **Správa „spravuje“, soudy „soudí“**
- **E. Hácha : Správní soudnictví představuje *pronikání veřejné správy tradičními metodami soudnictví.***
- **J. Hoetzel : Hovoří o soudní kontrole veřejné správy ve spojení ve spojení s tezí – *Smysl právního řádu moderního státu je především v tom, aby se občanovi dostalo ochrany proti úřadům.***
- **A. Merkl : Správní soudnictví je *soudnictví se specifickým vztahem ke správě.***
- **Správní soudnictví – *jistým průsečíkem správy a soudnictví, s tím, že soudní přezkumy navazují na správní procesy .***

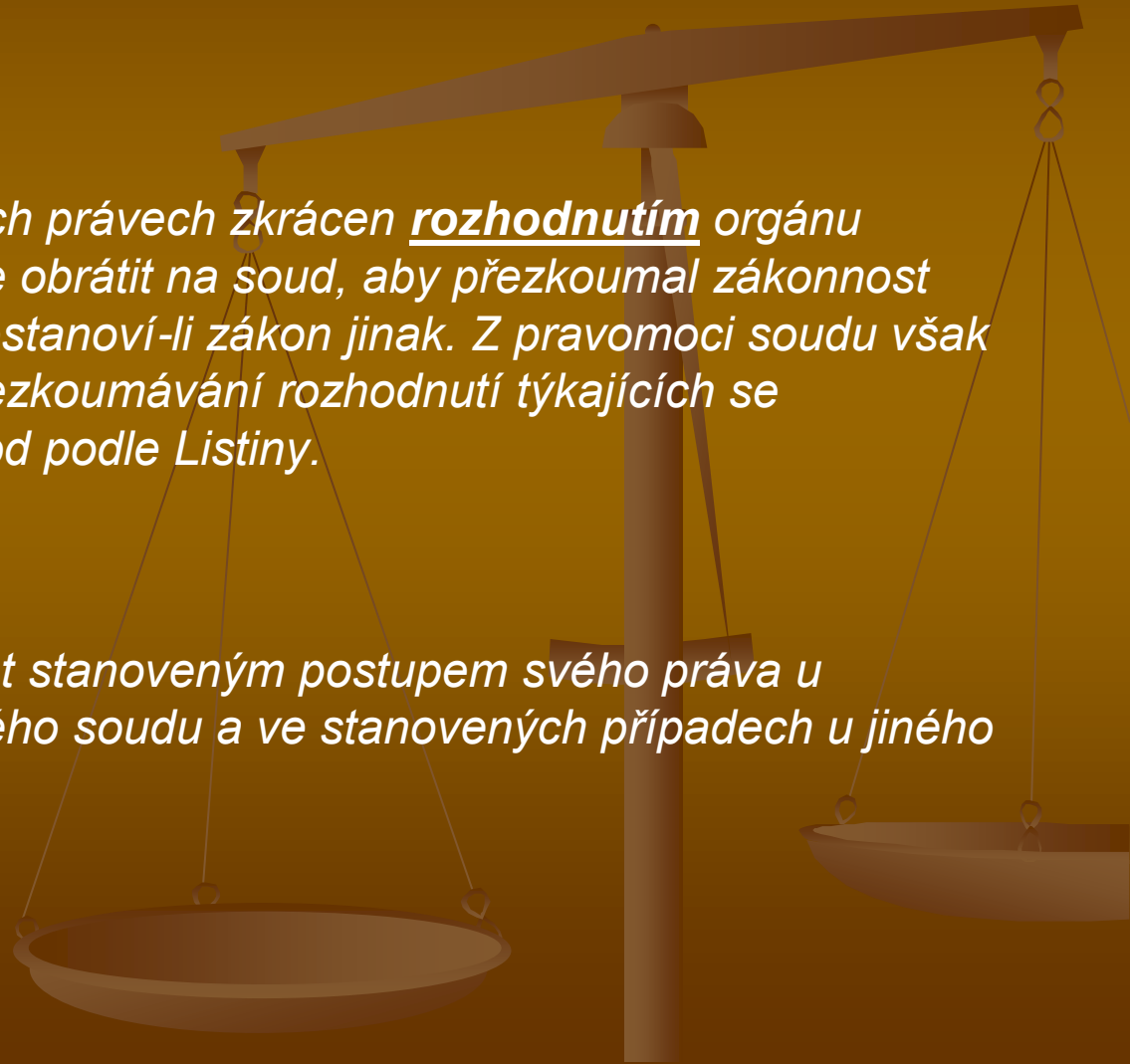
K podstatě správního soudnictví

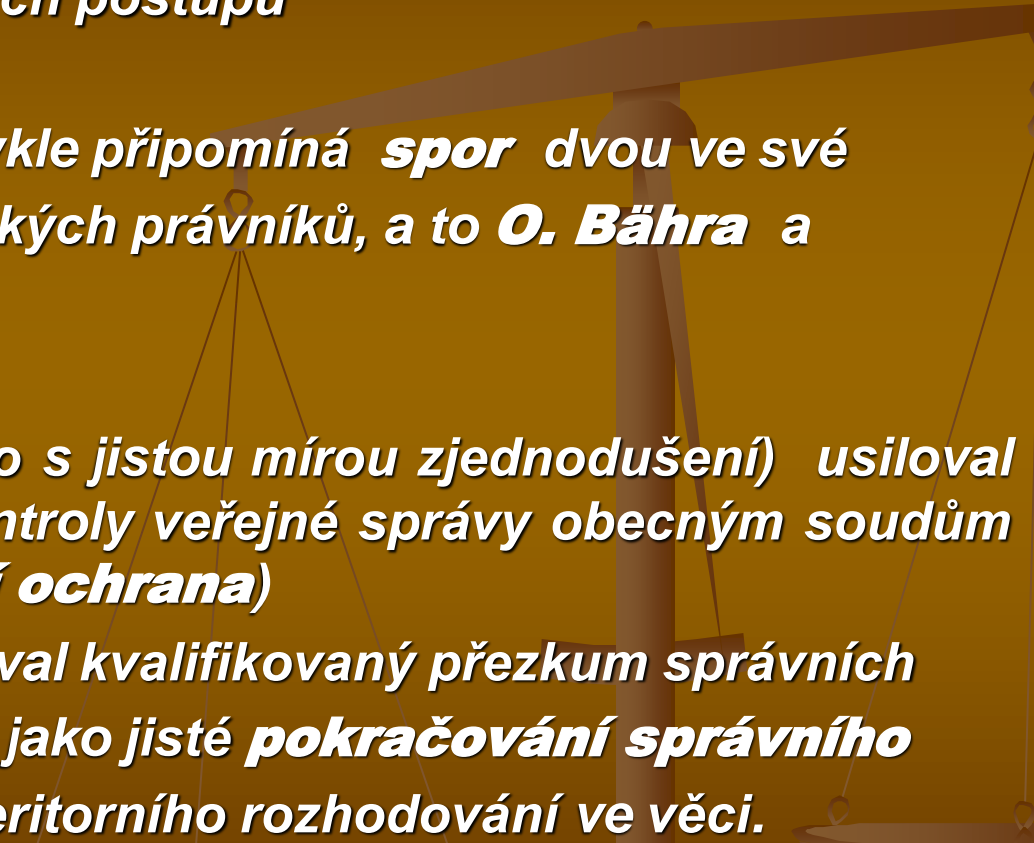
- *správní soudnictví v České republice - historicky vystavěno na principu „subjektivní jurisdikce“, což znamená, že je orientováno v zásadě na ochranu subjektivních práv proti zásahům veřejné právy*
- *soudní řád správní - také vymezil jako hlavní úkol správního soudnictví ochranu veřejných subjektivních práv*
  - *§ 2 - Ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.*

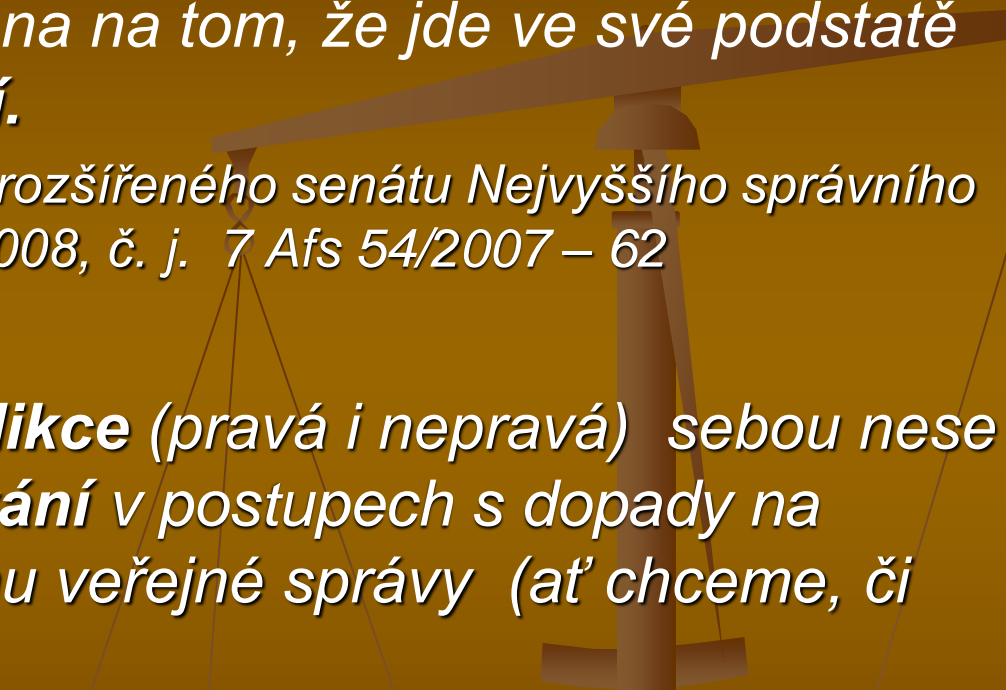

Listina

- Čl. 36/2 Listiny
  - *Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.*
- Čl. 36/1 Listiny
  - *Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.*

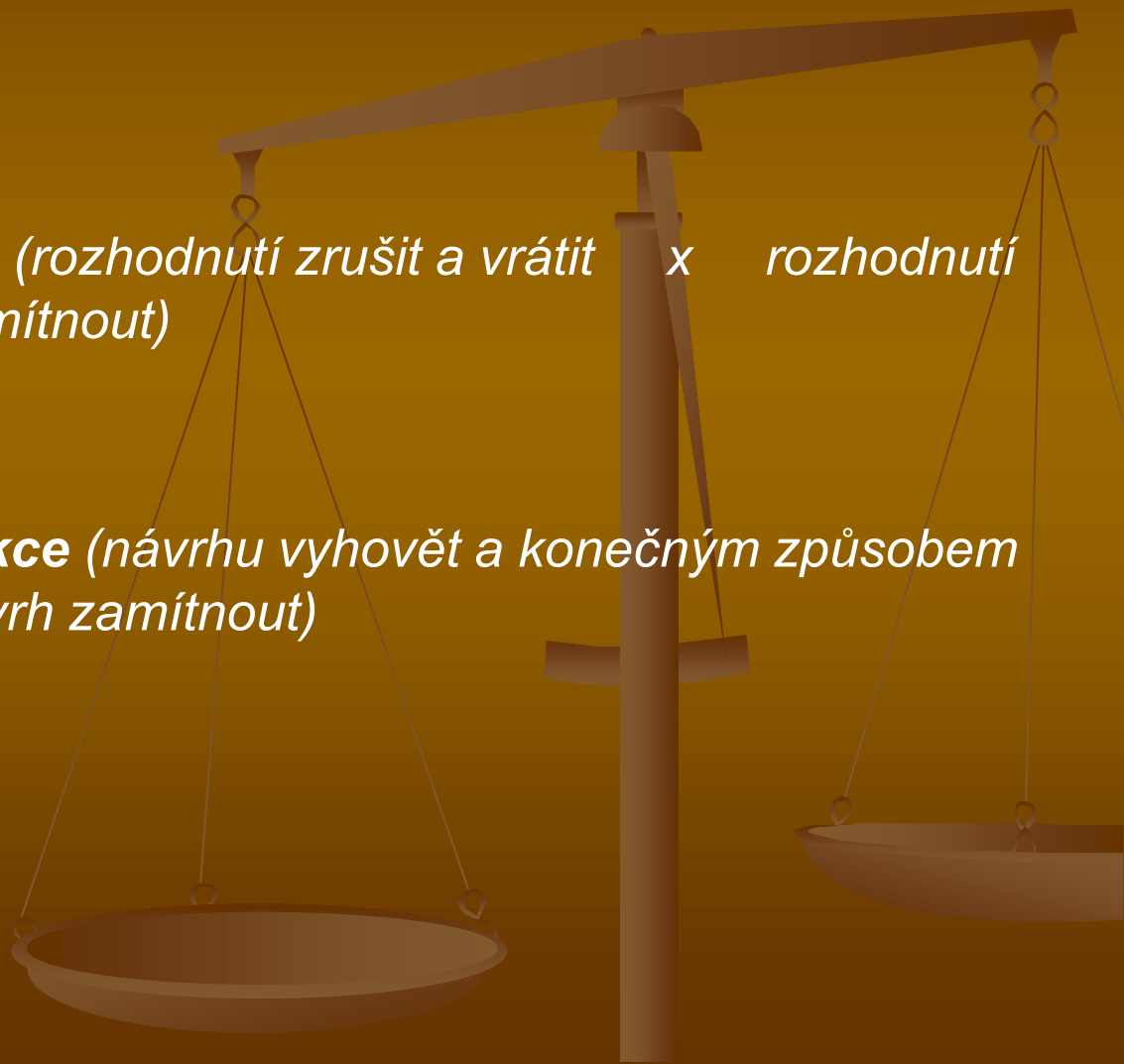

-
- ***Klíčovou otázkou*** je, zda je správní soudnictví
    - *originální formou ochrany*
    - *pokračováním správních postupů*
  - *V této souvislosti se obvykle připomíná **spor** dvou ve své době významných německých právníků, a to **O. Bähra** a **R.von Gneista***
    - *první z nich (řčeno s jistou mírou zjednodušení) usiloval od podřazení soudní kontroly veřejné správy obecným soudům s kasací, (tzn. **originální ochrana**)*
    - *druhý z nich preferoval kvalifikovaný přezkum správních aktů nezávislými orgány jako jisté **pokračování správního procesu**, s možností meritorního rozhodování ve věci.*

-
- *Koncepce stávajícího režimu našeho správního soudnictví je vystavěna na tom, že jde ve své podstatě o ochranu originální.*
    - *K tomu viz Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2008, č. j. 7 Afs 54/2007 – 62*
  - *Nicméně **plná jurisdikce** (pravá i nepravá) sebou nese jisté prvky **pokračování** v postupech s dopady na předmět zájmu výkonu veřejné správy (ať chceme, či nechceme).*

K funkcím správního soudnictví

- *kontrolní funkce (rozhodnutí zrušit a vrátit x rozhodnutí potvrdit, návrh zamítnout)*
- *rozhodovací funkce (návrhu vyhovět a konečným způsobem rozhodnout x návrh zamítnout)*

SOUDNÍ ŘÁD SPRÁVNÍ x SPRÁVNÍ ŘÁD

- *Soudní řád správní přijat a nejprve aplikován v **podmínkách účinnosti předchozího správního řádu** (zák.č. 71/1967 Sb.)*
- *Po přijetí a nabytí účinnosti stávajícího správního řádu (zák.č. 500/2004 Sb.) zákonitě **dochází k posunu v některých interpretačních přístupech**, a stejně tak i v dotčené judikatuře*
- *Procesní úpravy (s.ř.s. a SŘ), jako úzce **související**, si tak musí svým **pojetím i nosnými instituty** nutně **vzájemně korespondovat***

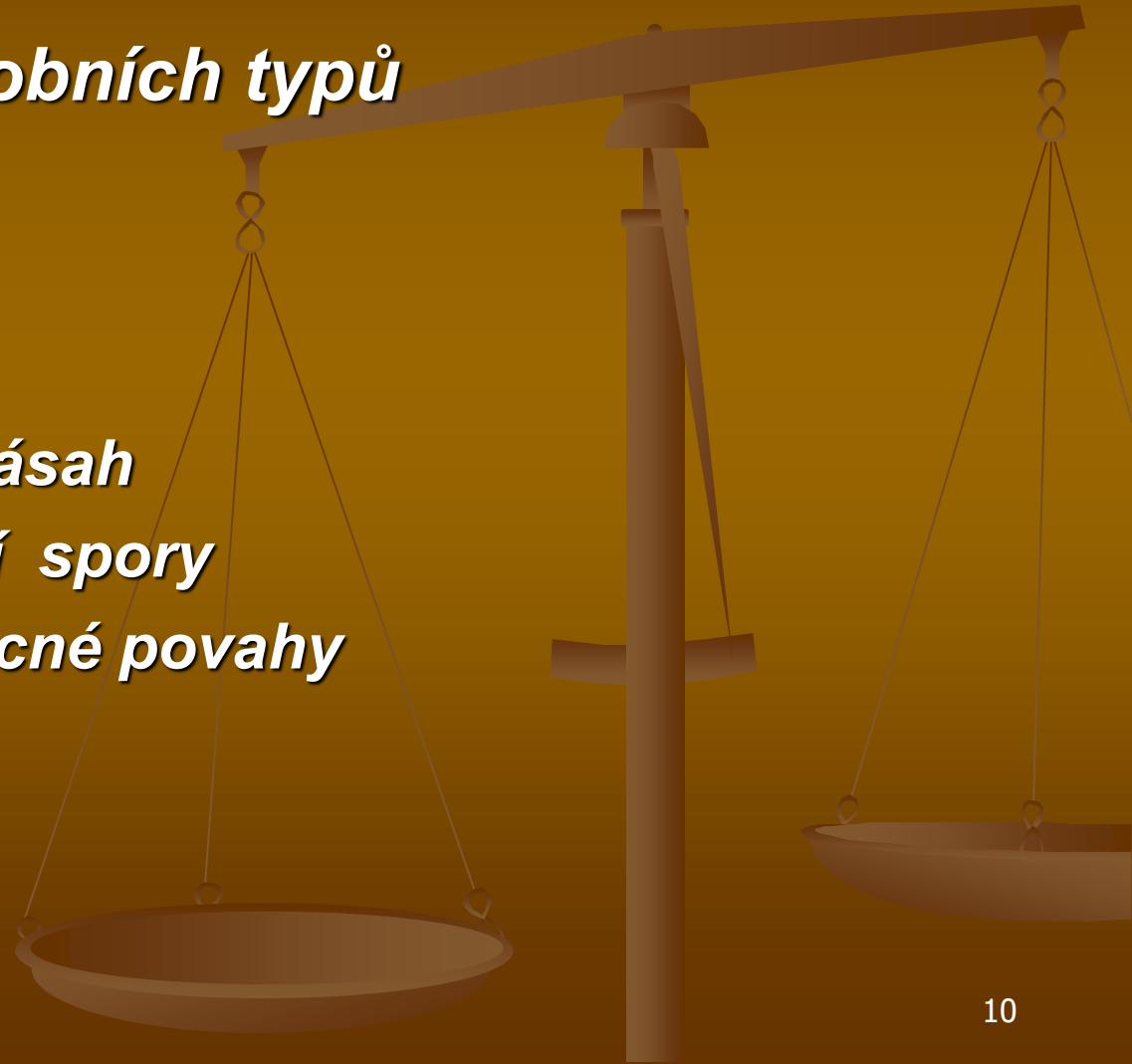

Souvztažnost obou úprav

- *z pohledu typů správních úkonů*
  - *rozhodnutí*
  - *vyjádření, osvědčení, sdělení*
  - *veřejnoprávní smlouvy*
  - *opatření obecné povahy*

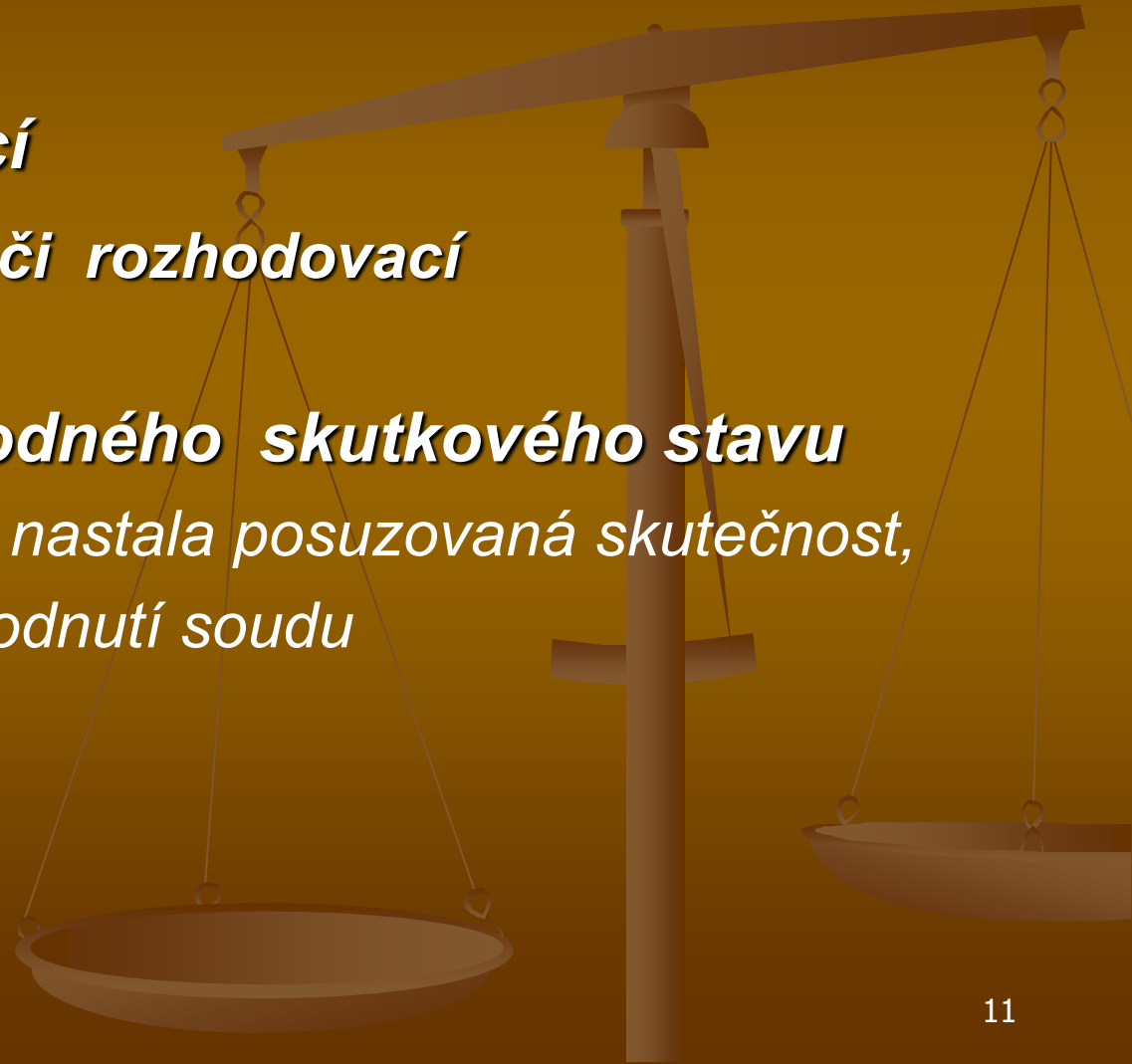
■ ***z pohledu žalobních typů***

- ***rozhodnutí***
- ***nečinnost***
- ***nezákonný zásah***
- ***kompetenční spory***
- ***opatření obecné povahy***

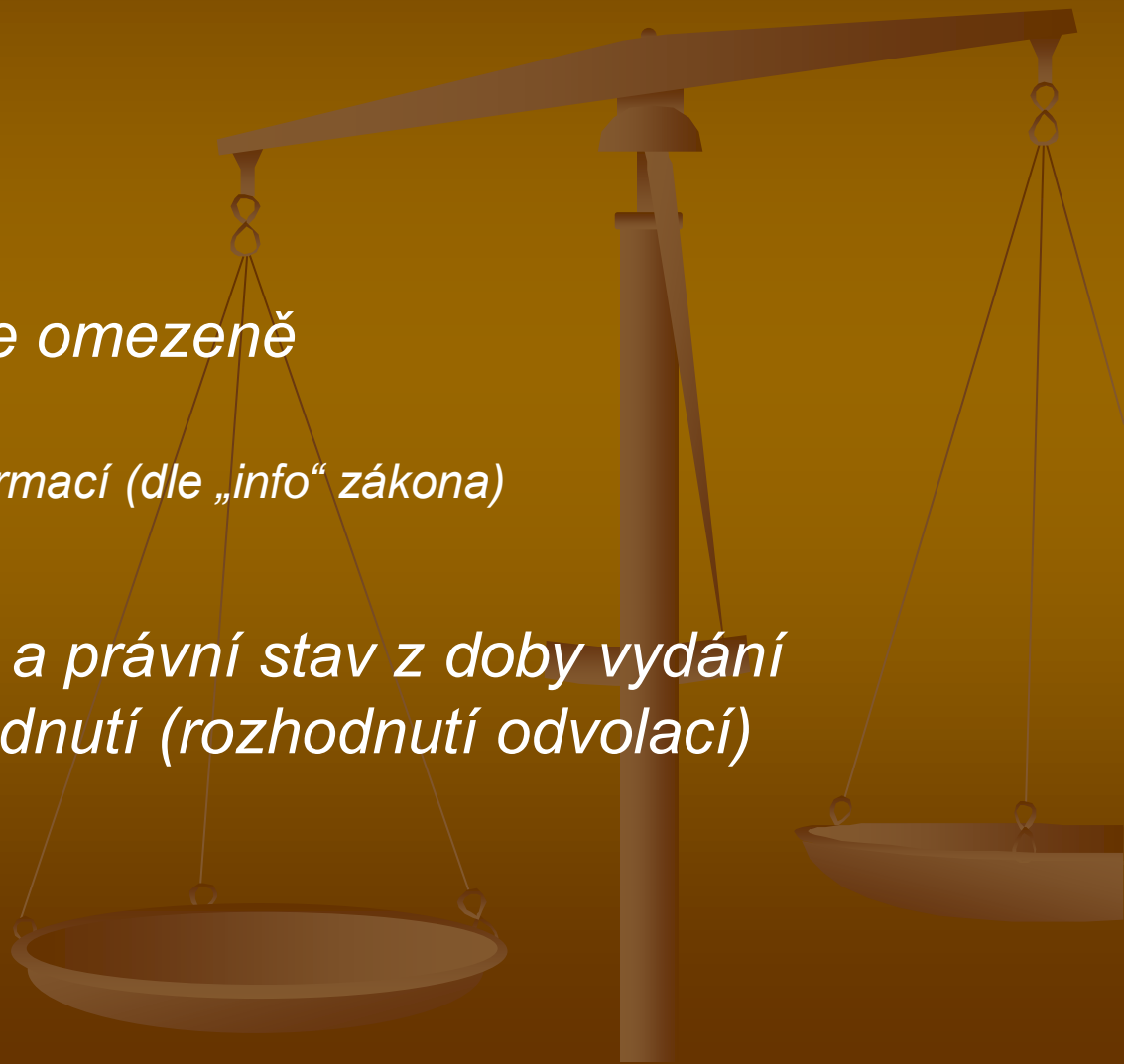
ROZHODOVÁNÍ SPRÁVNÍCH SOUDŮ

- ***z pohledu funkcí***
  - ***kontrolní či rozhodovací***
- ***z pohledu rozhodného skutkového stavu***
  - *z doby, kdy nastala posuzovaná skutečnost,*
  - *k datu rozhodnutí soudu*

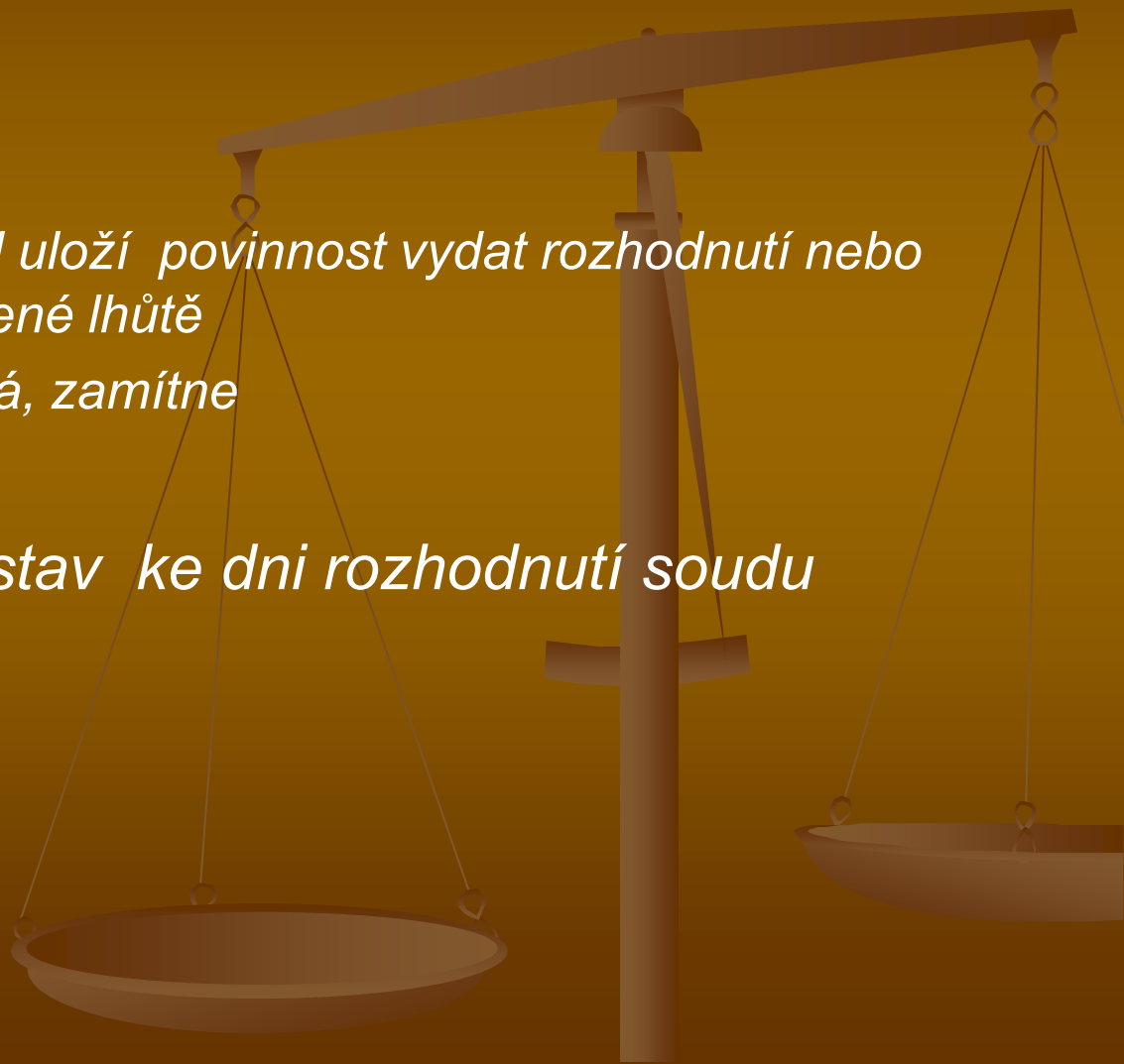
Žaloby proti rozhodnutí

- *kontrolní funkce*
- *rozhodovací funkce omezeně*
  - *správní trestání*
  - *poskytování informací (dle „info“ zákona)*
- *rozhodný skutkový a právní stav z doby vydání napadeného rozhodnutí (rozhodnutí odvolací)*

Žaloby na ochranu proti nečinnosti

- *rozhodovací funkce*
  - *trvá-li nečinnost, soud uloží povinnost vydat rozhodnutí nebo osvědčení ve stanovené lhůtě*
  - *není-li žaloba důvodná, zamítne*
- *rozhodný skutkový stav ke dni rozhodnutí soudu*

Žaloby na ochranu před nezákonným zásahem

- *kontrolní funkce - pokud zásah již netrvá , deklaruje, že provedený zásah byl nezákonný ; není-li žaloba důvodná, žalobu zamítne*
- *rozhodovací funkce – pokud zásah trvá - soud zakáže pokračovat nezákonně, přikáže obnovit stav před zákonem*
  - *jde o prvotní ochranu (správní řád výslovně ochranu před nezákonným zásahem nezná - ? část čtvrtá SŘ ?)*
- *u deklaratorního výroku - rozhodný skutkový stav ke dni zásahu*
- *u konstitutivního výroku - rozhodný skutkový stav ke dni rozhodnutí soudu*

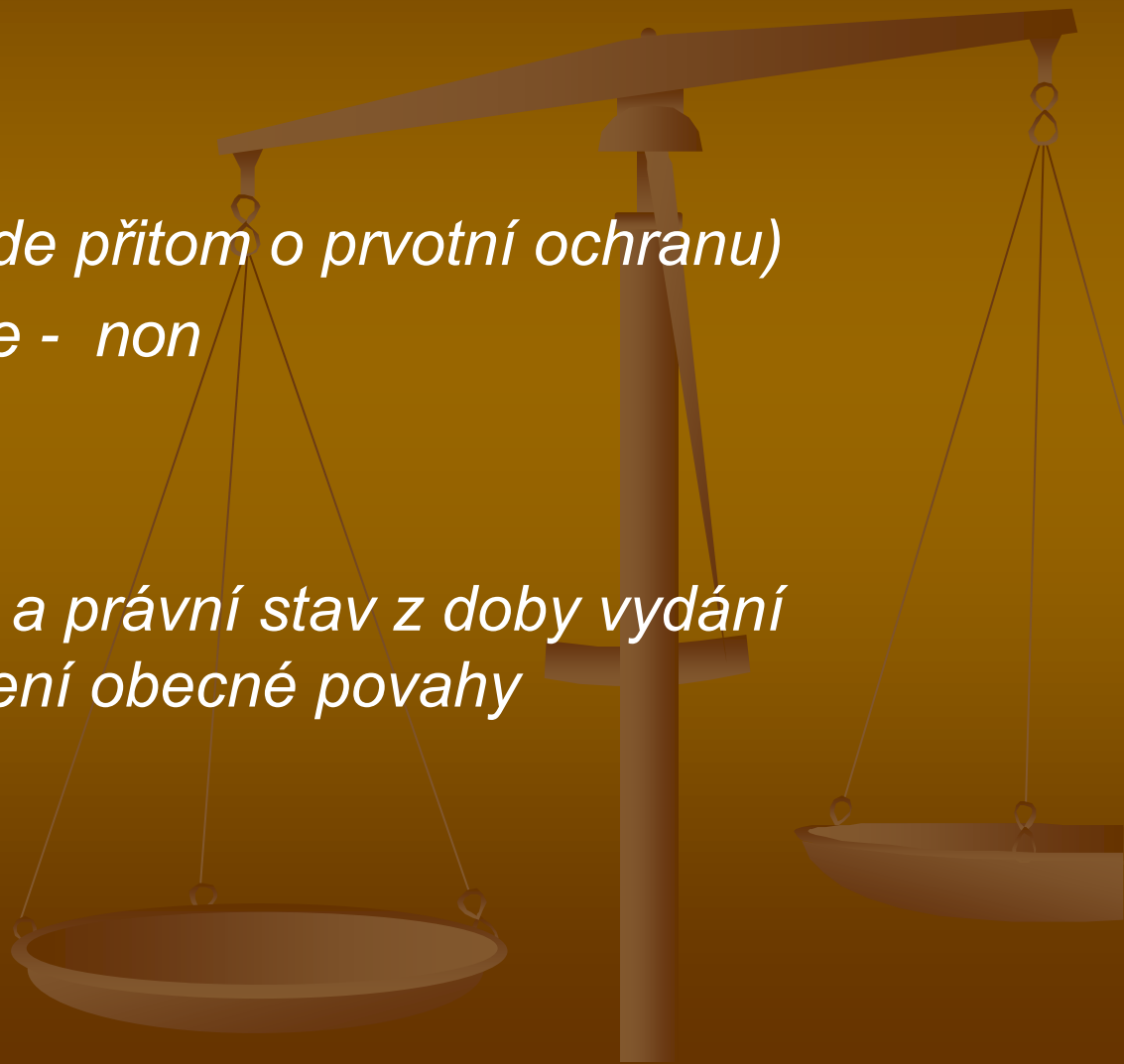
Kompetenční žaloby

- *kontrolní funkce - omezeně ve vztahu k pozitivním kompetenčním konfliktům (§ 133 SŘ)*
- *rozhodovací funkce - negativní kompetenční konflikty mezi správními orgány, dále konflikty mezi orgány územních samospráv, a konflikty mezi státní správou a územní samosprávou (§ 133 SŘ)*
- *rozhodující skutkový i právní stav ke dni rozhodnutí soudu*

pozn.: podávají-li návrh správní orgány – dopad na subjektivní práva zprostředkovaný

Zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části

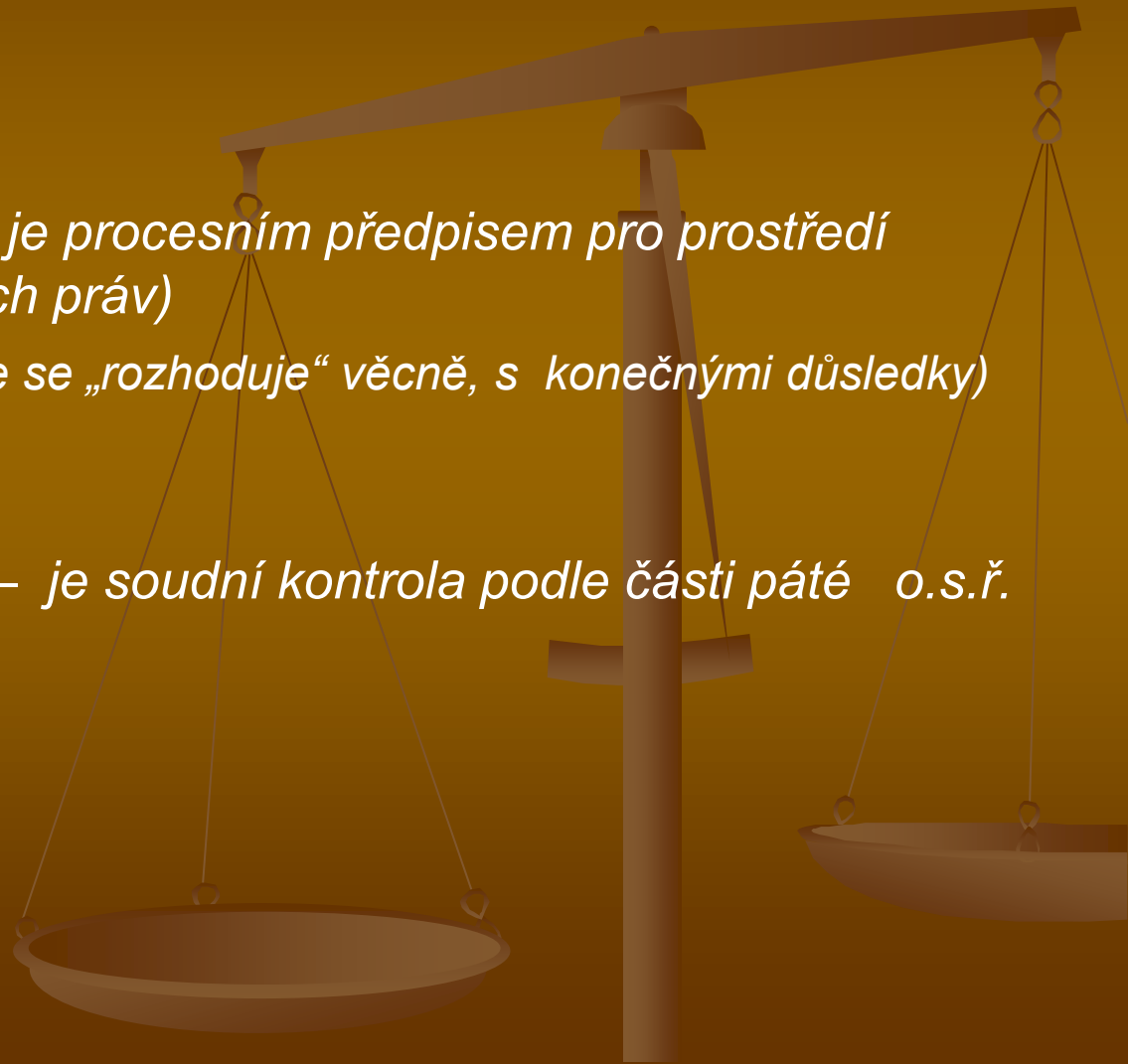
- *kontrolní funkce (jde přitom o prvotní ochranu)*
- *rozhodovací funkce - non*

- *rozhodný skutkový a právní stav z doby vydání napadeného opatření obecné povahy*

Závěrem

- *subsidiarita o.s.ř.*
  - *co správní řád (který je procesním předpisem pro prostředí subjektivních veřejných práv)*
(nejzřetelnější tam, kde se „rozhoduje“ věcně, s konečnými důsledky)
- *zcela specifickou – je soudní kontrola podle části páté o.s.ř.*

Napoleon Bonaparte (v parafrázi na úvahy Ch.Montesquiea):

***Hodnota zákonů nespočívá v nich samotných,
ale v lidech, kteří je uskutečňují.***

Děkuji za pozornost